

מדינת ישראל
משרד הממשלה

משרד
לדאגת אמצעי הגנה
ליועץ ראש הממשלה

לשם, מ

גזר קציר

1/1960 - 8/1960

תיק מס 10
ג - 12411/10

שם תיק: בית קציר

מזהה פיו: ג-12411/10

מזהה פריט: 000c6e3
כתובת: 3-305-1-14-6

תאריך הדפסה: 04/01/2017

מחלקה
לדאגת אמצעי הגנה
ליועץ ראש הממשלה

מס. תיק מקורי

מדינת ישראל

משרד הממשלה

יום קציר

מדינת ישראל

א.נ. ציון חוש

אשר / אשר / אשר
היוסא / היוסא / היוסא
הברכה / הברכה / הברכה

היאוספא.

לשבת שר הבטחון

ס.ה.ה

ח.ה.ס. ו.ל.ל.

ס.ה. ו.ל.ל. 3.

ירושלים, ט' באב תש"ך
2 באוגוסט 1960

לחבר ישיעיהו גינח שלום רב,

יש אמנם יסוד לטענת ועדת השמות כי תל מציין חורבה או
מפולח (לאו דווקא עתיקה); ב"דברים" (י"ג, 17) נאמר: -
"ושרפת באש את העיר ואת כל שללה כליל לה' אלהיך והיתה
תל עולם, לא חבנה עוד", וכן ב"יהושע" (ח', 28) וב"ירמיהו" (מ"ט, 2).

אבל תל בעברית אינו מכרח להישאר לעולם חבר ושממה, כפי
שיש ללמוד מדברי ירמיהו (ל', 14): "כה אמר ה': הגני שב שבות
אהלי יעקב, ומשכנתיו ארחם, ונבנתה עיר על חלה וארמון על משפטו
ישב". וגם ב"יהושע" (י"א, 13) נאמר: "וק כל הערים העומדות
על תלם לא שרפם ישראל, זולתי חצור לבדה שרף יהושע".

עיר עומדת על חלה - אינה מפולח עתיקה.

וטוף סוף שם זה נחאזרה בחוכנו, ואין כל יסוד לגזור דווקא
על תל-קציר.

בב"ח

ד. בן-גוריון

חל-קציר

דאר נע עמק הירדן.

2. 289 41 00 0000

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

2000-2001 - 2002-2003

ELECTR

FOR THE 2000 EDITION.

הצופים ז'

קבוצת פועלים להתישבות שתופית בע"מ

תל-קציר

דאר וע עסק הירדן

סל. כנרת 55

25/7/60

תאריך

ד' במנחם-אב תש"ך

כתשובה וא להזכיר

לכב'

ראש-הממשלה

דוד בן-גוריון

משרד ראש הממשלה

ירושלים

ח.נ.

הנידון: שם הישוב תל-קציר

שמחנו מאוד לקבל את תשובתך שהסבירה לנו
ברורות את דעתך בענין שם הישוב.

ברצוננו להביא לידיעתך מספר פרטים נוספים
בקשר לענין הנדון.

א. ועדת השמות הממשלתית לא הסכימה לשם תל-קציר
מתוך טענה ש"תל" מציין חורבה או מפולת עתיקה,
והיות ואנו נקודה חיה הרי השם "תל" אינו הולם
אותנו. אנו טענו שהננו רואים את המלה "תל"
בפרוש המילולי - "גבעה" - כאשר יש הקבלה
ממפת הארץ מישובים כגון תל-אביב, תל-מונד,
תל-ברוך, תל-יצחק וכו'. נקודות אשר ביניהן ומין
מושג עתיקות אין ולא כלום.

ב. השם תל-קציר נגזר לפי השמיעה משם הערבי
הקודם למקום שאנו יושבים עליו שנשא את השם
תל-אל-קאטר (גבעת המצודה, או טירת המצודה) בדיוק
באותה צורה שתל-חי נגזרה מתל-חה ותל-עדשים
מתל-עדם. כיום הפירוש המילולי לתל-קציר הינו
פשוט גבעת-הקוצרים או משהו בדומה לזה.

ג. באזורנו יש מספיק אתרים ומוצגים היסטוריים
היכולים להעיד נכונה על הימצאות ישוב קדום,
דבר במידה ויוכח (כך הוברר לנו) לא תהיה כל
התנגדות לשם תל-קציר המורה על הימצאות ישוב
קדום במקומנו.

RECEIVED

NOV 10 1904

NOV 10 1904

הצופים ז'

קבוצת פועלים להתישבות שחופית בע"מ

תל-קציר

דאר נע עסק הירדן

מל. כנרת 55

תאריך

בחשוכה נא להוכיח

ד. לשאלתך האם יש יסוד היסטורי לשם בית-קציר
היינו להודיעך שנמסרו לנו שתי סיבות לשם הנ"ל,
הראשונה - שהיות ויש בעמק הירדן ישוב בשם
בית-זרע הרי נאה לאיזור חקלאי שיהיה ישוב שכן
בשם בית-קציר, המסמלים את העונות החקלאיות
בשנה. ושניה - בית הינו בית לדיריו, ובמידה
ובתל-קציר גרים הרי ברור שהיינו בית ויהא השם
בית-קציר במקומו. לשתי הסיבות הללו לא מצאנו
אפשרות להסכים.

תקוותנו היא אפוא שנוכל בהקדם להסדיר סופית
את בעיית שם הנקודה הגורמת לנו טרדות וקשיים
מרובים.
נבקש בשנית את סליחתך על הסרידנו אותך בענין
הנ"ל.

בכל הכבוד
ובברכה חמה

ישעיהו גינת
המזכירות

הערה: בן-ציון אשל
ועדת השמות הממשלתית.

ג' באב תש"ך
27 ביולי 1960

לכבוד
מר ח. ישראלי
מנהל לשכת השו"ר
משרד הבטחון
תל - אביב

שלום וברכה,

- א. קיבלתי העתק מכתבו של שר הבטחון אל מזכיר מפקד
בית-קציר בעניין שם היישוב, ואביאנו לפני המליאה
של ועדת השמות ביישובתה הקרובה.
- ב. מאז קום המדינה לא נקבע אף פעם כיצדו חלונאי
ה"תל" לשם של יישוב, מפני שהורפדה ייחודה את
הכינוי הזה לאחריים עתיקים בלבד, וגם זאת רק כאשר
היה ברור, כי המקום הוא תל בסובן הסדעי.
- השם תל-אביב בוצר כידוע לפי משמעות מסוימת;
בעקבותיו באו ללא משמעות ומעט - תל עדשים, תל
ירוק, תל מוצד, תל יצחק, ובכולם "תל" לתפארת
המליצה (השם תל-חי בקראלפי בלילי השם הערבי
חלחה, שפירושו עץ-השיזף, ותל עדשים - לפי השם
הערבי תל-עדס). יישוב בגב קרא לעצמו "תל רעים",
ולאחר הסברתו השמים את הכינוי "תל" ובקרא רעים,
וכאמור לא קבענו מאז קום המדינה אף שם יישוב אחד
עם הכינוי "תל".

ב ב ר כ ה

בן-ציון אשל

11.12.10

11.12.10

11.12.10

11.12.10

11.12.10

21.12.10

הקריה, כו"ב בתמוז תשי"ך
21 ביולי 1960

לחבר ישעיהו גינת - שלום רב,

אני מצטער שלא יכולתי לענות למכתבך
מיום 10.7.1960 עד היום.

אני בהחלט חמים דעה אתכם, ששם ישוב
צריך להישאר כפי שאתם רוצים. אם תל-אביב כשורה -
מדוע פסול תל-קציר ? הנה אני על ועדת-השמות
למה היא רוצה לשנות. כלום יש יסוד היסטורי לשם
בית-קציר ?

ב ב ר כ ה,

ד. בן-גוריון

1000 12 15 1961

1000 12 15 1961

1000 12 15 1961

1000 12 15 1961

1000 12 15 1961

1000 12 15 1961

תאריך 10.7.60
ס"ר תמוז תש"ך
בחשוכה וא להוכיר

הצופים ז'
קבוצת פועלים להתישבות שחופית בע"מ
תל-קציר
דאר נע עסק הירדן
פל. כנרת 55

לכב'
ראש הממשלה
דוד בן גוריון
משרד ראש הממשלה
ירושלים

א.נ.

הנידון: שם הישוב תל-קציר

הננו מצטערים מאוד שעלינו לפנות לכב'
בענין כה פשוט הגורם לנו סרדות וקשיים מרובים.
ידוע לכב' בודאי בעיה השם של ישובנו אשר
נמצאת בספק ועדה השמות הממשלתית.
במשך שנים האז עליהנו על הקרקע לא הסכימה הועדה
לקריאת השם תל-קציר ועמדה בדעתה לקרוא לישוב
בית קציר.
הופענו בפני חק מחברי הועדה וחבענו את עמדתנו
אשר טענה ארון קשובה והמיכה מצד חק מחבריים,
חובסה להומיננו קביעה סופית של השם ע"י מר
בן ציון אשל, ועד היום לא הוזמנו.
המריץ אותנו לפנות אליך אישית עקב שמישה ברכתך
להיילי חסיבת גוקני בשבוע שעבר ברדיו על "מבצע
תל-קציר" כדברייך; ראינו בכך שהנך תמים דעים
עם כל חברי תל-קציר והמוסדות הבאים אהנו במגע
הגורמים את השם תל-קציר הנחון עדיין בפלוגתא.
נודה לך על טיפולך ועזרתך בקביעת השם
תל קציר על מפת ישובי המדינה; מסיקא נוכח להביא
את עצמותינו בענין במידה ונחבקש ע"י כבודו.

התשובתך נחכה

העתק: מר בן ציון אשל
ועדה השמות.

ישעיהו גינת
חסיבת

DEPARTMENT

OF THE INTERIOR

WASHINGTON

OFFICE OF THE SECRETARY

WASHINGTON

DECEMBER 1, 1900

TO THE SECRETARY

OF THE INTERIOR

FROM THE SECRETARY

OF THE INTERIOR

WASHINGTON

DECEMBER 1, 1900

TO THE SECRETARY

OF THE INTERIOR

FROM THE SECRETARY

OF THE INTERIOR

WASHINGTON

DECEMBER 1, 1900

TO THE SECRETARY

OF THE INTERIOR

FROM THE SECRETARY

OF THE INTERIOR

WASHINGTON

DECEMBER 1, 1900

TO THE SECRETARY

OF THE INTERIOR

FROM THE SECRETARY

OF THE INTERIOR

WASHINGTON

DECEMBER 1, 1900

TO THE SECRETARY

OF THE INTERIOR

FROM THE SECRETARY

OF THE INTERIOR

WASHINGTON

DECEMBER 1, 1900

TO THE SECRETARY

OF THE INTERIOR

FROM THE SECRETARY

OF THE INTERIOR

WASHINGTON

DECEMBER 1, 1900

TO THE SECRETARY

OF THE INTERIOR

FROM THE SECRETARY

OF THE INTERIOR

כ"ב באייר תש"ך
19.5.1960

לכבוד
סזכירות הקיסוצ'
בית קציר,
דואר בע עמס-הירדן.

שלום וברכה,

הנדון: שעות בסביבתכם
מכתבכם מיום 6.5.60

א. אני מאשר בתורה קבלת מכתבכם הנ"ל ובו הצעות שעות לאריבע
בבוקר שבתחומי ארמלכט; ועדת-המסנה הביאורית שלגו תדון בקצעות
אלו, ותביא את מסקנותיה לפני הסליחה.

ב. אשר לסיטקה האחרונה במכתבכם, הרי הסברנו לכם, בעל-פה, ע"י
בציצית, וגם בכתב; מאז קום המדינה לא אישרה ועדתנו שם ליישוב עם
הכינוי "תל"; ייחדנו את הכינוי "תל" לאחריים שתיקים, ולא ליישוב הי
וקיים. יישוב שחשב להיקרא "תל-יעים", קיבל את דעתנו ונחק את הכינוי
"תל" והוא ברשם בשם יעים.

במכתבכם הנכם סתםנים על כך שבאזורים מסצאו שתיקות הסוכיות
קיום יישוב קדום במקום; אכן אם יתגלה אתר עתיק בסביבתכם הוא יכונה
"חרבה" או "תל", הכל לפי המצא, אבל היישוב עצמו לא יכונה "תל".

ב ב ר כ ה,

בן-ציון אשל.

בצא/רש.

100-100000
100-100000

100-100000
100-100000
100-100000
100-100000

100-100000

100-100000
100-100000

100-100000
100-100000
100-100000
100-100000

100-100000
100-100000
100-100000
100-100000
100-100000
100-100000
100-100000
100-100000

100-100000
100-100000
100-100000
100-100000
100-100000
100-100000
100-100000
100-100000

100-100000

100-100000

100-100000

תאריך 5.6.60

בחשבה וא להזכיר

ה צ ו פ י ם ז'
קבוצת פועלים להתיישבות שחופית בע"מ

חליקציר

דאר נע עסק הירדן

פל. כנרת 33

לכבוד

בן ציון אשל

ועדת השמות הממשלתית

ח.י.

בחשבה למכתבך בענין הצעות של שמות קבע לגבעות סביב הל-קציר
אנו מציעים שלושה שמות.
לגבעת האיקסים הצפונית אנו מציעים לקרוא "מגב", שהוא ראשי תיבות
של משמר הגבול, גבעה זו קשורה אליהם קשר אמיץ.

לגבעת האיקסים הדרומית אנו מציעים לקרוא "אבנר". אבנר קפלן
ז"ל היה חבר הל-קציר, כורם, אשר עתה מלאה שנה לפטירתו. היות
וגבעה זו נמצאת מעל כרם ליצוא שלנו ויתכן שאי פעם נקים שם
יד לזכרו אנו מציעים שם זה.

גבעת השולחן - אנו מציעים להשאיר את השם הקיים והמקובל בפי
כל תושבי עמק הירדן. ביחס לגבעות אחרות הנמצאות בשטח שכיום
במציאות בידי הסורים אין אנו יכולים להציע שמות כי גבעות
אלה לא מוכרות לנו היטב.

לגבעת ההתיישבות מציעים אנו לקרוא "גולני" ע"ש היהודה שהשתתפה
בקרב תאופיק.

בהזדמנות זו אבקשך להודיעני תוצאות החלטתכם בענין שנוי שמנו
מבית-קציר לחל-קציר כי הענין יוצר הרבה אי הבנות, בעיקר
בפרסומים שונים.

בב"ח
ישראל אלקבץ
מזכירות הל-קציר

SECRET
NO FORN DISSEM
NO UNCLASSIFIED
NO UNCLASSIFIED

Page 10000

Page 10000

SECRET
NO FORN DISSEM
NO UNCLASSIFIED

SECRET

SECRET
NO FORN DISSEM
NO UNCLASSIFIED

SECRET
NO FORN DISSEM
NO UNCLASSIFIED

SECRET
NO FORN DISSEM
NO UNCLASSIFIED

SECRET
NO FORN DISSEM
NO UNCLASSIFIED

SECRET
NO FORN DISSEM
NO UNCLASSIFIED

SECRET

SECRET
NO FORN DISSEM
NO UNCLASSIFIED

הצופים ז'
קבוצת פועלים להתישבות שחופית בע"מ

תל-קציר

דאר נע עמק הירדן
פל. כנרת 33

תאריך

כחשוכה וא להזכיר

לכב'
ועדת השמות הממשלתית
משרד ראש הממשלה
מר בן ציון אשל
רח' אבן גבירול 10
ירושלים

שלום וברכה,

קבלנו את מכתב תשובתך לפגישתנו שקיימנו בראשית החודש שעבר במשרדך, ומאד הופתענו ואוכזבנו לקראת תוכן המכתב. וזאת משום שלושה טעמים:
א. סוכם בפגישה להזמיןנו בפני ועדת השמות הממשלתית על מנת להרצות בפניהם על בעיית שם הנקודה. על כך לא קבלנו כל תשובה וחבל.
ב. אין הסיבה לכנוי תל-קציר חקוי לערבית, כי אם, וזאת הוסבר ע"י באריכות, דבקות בשם עברי יסודי מקביל לתל-בורך, תל-אביב תל-יוסף, תל-יצחק וכו'. שחלק מהם הוקם לאחר הקמת המדינה. וכן לפי רוח המקום ורצון החברים הגרים בו להקרא תל-קציר ולא בית קציר.
ג. חשבנו שבפגישה גלויה וכנה נוכל להציע את בעיתנו צעד נוסף אם ע"י הזמנתכם אלינו לשיחה ואם ע"י שיחה גלויה עם נציגינו. וחבל שאנו צריכים עדין להשתמש בכל מיני שמות וכינויים שמזמן אינם תואמים ישוב חי וקיים.

נוסף לכך הננו לציין שבאזורנו נמצאו במשך השנים מספר עתיקות אשר הוכיחו ומוכיחות על ישוב במקום ומכאן אפשרות להטאלת שם תל (עתיק לישוב)-קציר.

לצערי הרב אנו עומרים עדיין באותה נקודה שהיינו בה בתחילה.

הננו מחכים לתשובתך ולהזמנתך

בתודה ובכבוד רב

ישעיהו גינת

תל-קציר

העתק:

מועצה אזורית עמק הירדן
מר מנחם לבנון - הרשות המוניציפלית
במשרד הפנים.

Page 7
[Illegible text]

[Illegible text]

[Illegible text]

[Illegible text]

[Illegible text]

[Illegible text]

[Illegible text]

[Illegible text]

[Illegible text]

[Illegible text]

ב' באדר תש"ד, 1.3.60

לכבוד
הח' לעניניו בינת
בית קציר
דואר ג' עסק הירדן

שלום וברכה,

במיוחדנו מניחלנו כמדיקורטס מילנו הובחר לך הניסוק
מאינו מאמטר ליופדתנו לאמר חסות - השם "חל קציר" :
מאז קום המדינה לא ישרה וזותנו עם לייטוב עם כינוי "חל",
שכן מובח זה שפור לאמרים מתיקס, לטויזי לייטוב, ולא לייטוב חי וקייס. סודכם
לא סמכנו כל המכבדוס לניסוק הוופדה, וחסיבה היחידה שהניעה אתכם להשתמש
בכינוי "חל" בקוצה במיקוי לכינוי הנרבי "א-חל", היקוי מאין בו סמט,
מיקוי לטם מיקוי.

באותה סיחה פרסנו לפניכם את הקטר העסוק, על יסוד הסקרה, מבחבל⁴
בין שני מסות לייטובים הנמצאים באזור אחד :

בית זרע - בית קציר

לפי הכתוב : "זר כל ימי הארץ, זרע וקציר, זקן וחס וקצין וחורף, ויום
ולילה, לא ישבתו" (בראשית ח' כב). הקבלה מתעלה על לב כל אחד מניכם
וטבני מאר הייטובים שבאזור.

הצענו לכם באותה סיחה שמתללו בייטובכם לתען הסביר
את הניסוקים המסככלים שלנו ולמען הערש את השם בית-קציר בהודעתכם
ובחיי יום יום, שכן בא זאת והעליחה.

בברכה המעבדות ושגפוב

בן - ציון אשל

המקסי
לח' מנחם רולל
סופחה אזורים עסק-הירדן
דאר ג' עסק הירדן

הצופים ז'

קבוצת פועלים להתישבות שחופית בעים

חליקציר

דאר נע עסק הידון

פל. כורת 55

חאריך

בחשבוה וא להוכיר

לכה

מנ בן-ציון אשל.

יו' וצור השואה האמטלית

משכד ראש-האמטל

יחוש-א!

הנציון! שפ הישוב גל-נציו.

א.נ.

הנציון אקבוצ דס כה' פקיסג כדו לשואה

דאא אל בדיו "שפ הישוב". שדד הילא לא

באא אל פגלען הנאז.

נבקסו איפלא אקבוצ לכו פקיסג בראיין ושדג

שנאמ לכה' כדו שבא-באמן יוכל אקבוצ אמסכדו.

בתק' שנדס בנקציו.

ובקבוצה מואש.

א.נ.

א.נ. כיוצא.

ב' בטבת תש"ן
20.1.1950

לכבוד
מוכירות הקיבוץ
בית קציר
דואר גזע עם הירדן

שלום וברכה,

הכרזת: עם היטוב

בא-כוחכם מתבקש לבוא, בהתאם לכנתבנות אליבא,
לשיתוף בעניין עם היטוב, ביום א' לשבוע צו ביום ד',
עד שעה 5.00 אחה"צ, למסוד ועדת השמות, וה' אבן-
גבירול 10 (קרבת הקרקע) טלפון 63351.

אם באיגבם יודעין לירושלים ביום אחר, נזכר
לקיים את השיתוף בזמן הטריבה, ליד מסוד האוצר,
בקרבת קריית האוניברסיטה) טלפון 4327.

בכרבה

בן-ציון אשל

